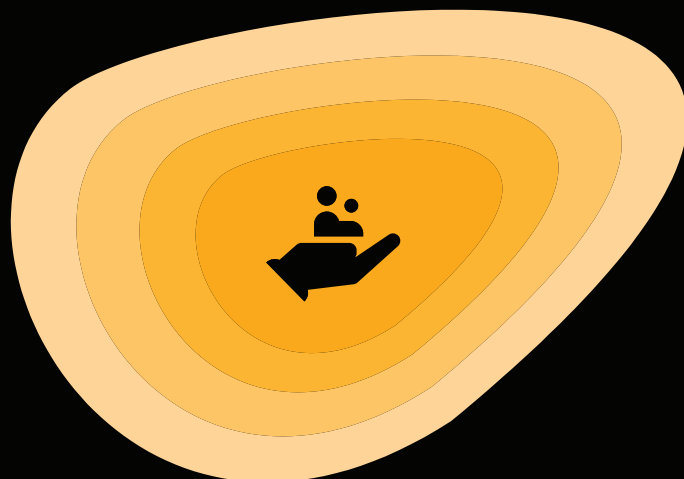


DIAGNOSTICKÝ ÚSTAV PRE MLÁDEŽ



Diplomový projekt

DIAGNOSTICKÝ ÚSTAV PRE MLÁDEŽ

Fakulta Architektury
České vysoké učení technické v Praze
15 118 Ústav nauky o budovách

Autor: Bc. Michal Pietor
Vedúci diplomovej práce: Ing. arch. Michal Juha
Odborný asistent: Ing. arch. David Belko, Ph.D.
Konzultanti: PaedDr. Jiří Pilař

Letný semester 2021/2022



**FAKULTA
ARCHITEKTURY
ČVUT V PRAZE**

Lebo každé dieťa si zaslúži rovnakú nádej.

OBSAH

1	Úvodná časť	
	Zadanie diplomovej práce	7
	Prehlásenie autora	10
	Predhovor	12
2	Analytická časť	
	Diagnostický ústav	15
	Prevádzkové zložky	17
	Schéma prevádzky	22
	Referenčné stavby	23
3	Návrhová časť	
	Autorská správa	31
	Pozemok	33
	Situácia širších vzťahov	35
	Situácia	37
	Pôdorys 1 NP, 2 NP	39
	Rezy AA; BB	43
	Pohľady	45
	Konštrukčná schéma	47
	Prevádzková schéma	48
	Axonometria situácie	49
	Rozložená axonometria	51
	Proces návrhu	53
	Vizualizácie	55
4	Záverečná časť	
	Poďakovanie	73
	Zdroje	75

ÚVODNÁ ČASŤ



České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury
2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Michal Pietor
datum narození: 6.4.1998
akademický rok / semestr: 2021/2022 Letní
obor: Architektura a urbanismus
ústav: 15 118
vedoucí diplomové práce: Ing. arch. Michal Juha
téma diplomové práce: Diagnostický ústav pro mládež

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Návrh diagnostického ústavu pro mládež – internátního, výchovného a koedukačního zařízení. Cílem diplomové práce je zkoumat typologii specifického zařízení a navrhnout optimální architektonické a provozní řešení ústavu o celkové kapacitě 32 dětí ve skupinovém uspořádání.

2/

Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

Předpokládaný rozsah novostavby:

- Společné vstupní prostory
 - Vstupní hala, návštěvní prostor, šatny pro stacionář
- Diagnosticko-terapeutická část (internátní i stacionární)
 - Psycholog 1x
 - Individuální terapie 2-3x
 - Skupinové terapie 3x
 - Speciální pedagog 3x
 - Fyzioterapie
 - Muzikoterapie
- Ubytovací část
 - 4 výchovné skupiny (každá pro 8 dětí ve dvoulůžkových pokojích a se společným pobytovým prostorem)
 - Společné prostory ubytovací části (místnosti pro vychovávatele, jídelna, klubovna, volnočasové prostory)
 - Zdravotní izolace, bezpečná místnost
- Výchovně-vzdělávací část
 - Učebny 3-4 variabilní učebny s proměnnou velikostí
 - Místnosti pro učitele
 - Knihovna – počítačová místnost
- Sportoviště
 - Tělocvična, venkovní hřiště
- Administrativa
 - Vedení ústavu
 - Pracovny pro ekonomiku, provoz, údržbu, sanitáře
 - archiv
- Technické, servisní prostory a podpůrné prostory pro všechny části
 - Úklid, toalety pro děti a personál, denní místnost personálu, čajová kuchyňka, sklad pomůcek, sklad prádla, odpad
 - Kuchyně
 - Prádelna
 - Švadlena
 - Sklady
 - Odpady

- Technické prostory (kotelna, příprava TUV, vzduchotechnika, rozvodny silnoproudu a slaboproudu)
- garáž

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítko zpracování

- širší vztahy 1:5000
- situace 1:500 případně 1:1000
- půdorysy, řezy, pohledy 1:200
- prostorová zobrazení (1-2 vizualizace)
- konstrukční schéma stavby
- celkové provozní schéma
- návrh architektonického a výtvarného řešení
- autorská zpráva s popisem architektonického a provozního řešení
- další nepovinné výkresy a schémata

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

- model /požadavky na model budou upřesněny v průběhu práce

Datum a podpis studenta

24. 2. 2022

[Handwritten signature]

Datum a podpis vedoucího DP

24. 2. 2022

Datum a podpis děkana FA ČVUT 2. 4. 2022

[Handwritten signature]

registrováno studijním oddělením dne

24. 2. 2022

[Handwritten signature]

**ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA ARCHITEKTURY**

AUTOR, DIPLOMANT:

AR 2021/2022, LS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:

(ČJ) DIAGNOSTICKÝ ÚSTAV PRO MLÁDEŽ

(AJ) YOUTH DIAGNOSTIC CENTER

JAZYK PRÁCE: SLOVENSKÝ

Vedoucí práce:

Ing. arch. Michal Juha

Ústav: 15 118 Ústav nauky o budovách

Oponent práce:

Ing. arch. Norbert Dvorčák

**Klíčová slova
(česká):**

Diagnostický ústav, DÚM, Diagnostika, Mládež, Dětský domov, Výchovný ústav, Vizionářsky ústav

**Anotace
(česká):**

Práce sa zaoberá pomerne zanedbanou starostlivosťou o mládež z dysfunkčných rodín či s poruchami správania zväčša spôsobených nevhodným prostredím pre rast. Cieľom bolo na základe podložených dát a zistení navrhnúť diagnostický ústav, ktorého forma i funkcia tomu zodpovedajú a nie sú iba vložené do už nepotrebných stavieb. Zároveň sa návrh snaží byť vizionársky počín, ktorý sa vyrovná zahraničným diagnostickým ústavom a poskytne mládeži vhodné prostredie pre potrebnú pomoc pri hľadaní ďalšej cesty v živote.

Anotace (anglická):

The project deals with underestimated care of juvenils from problematic families or with behavioral disorders oftenly caused by such a family environment. The aim was to design a diagnostic center based on gathered datas, which form and function will be suitable for this purpose. The project aims to be a visionary gesture, which tries to reach other foreign diagnostic centers for juvenils and also will provide an adequate environment for the required help, which they need in order to find the right path in their lives.

Prohlášení autora

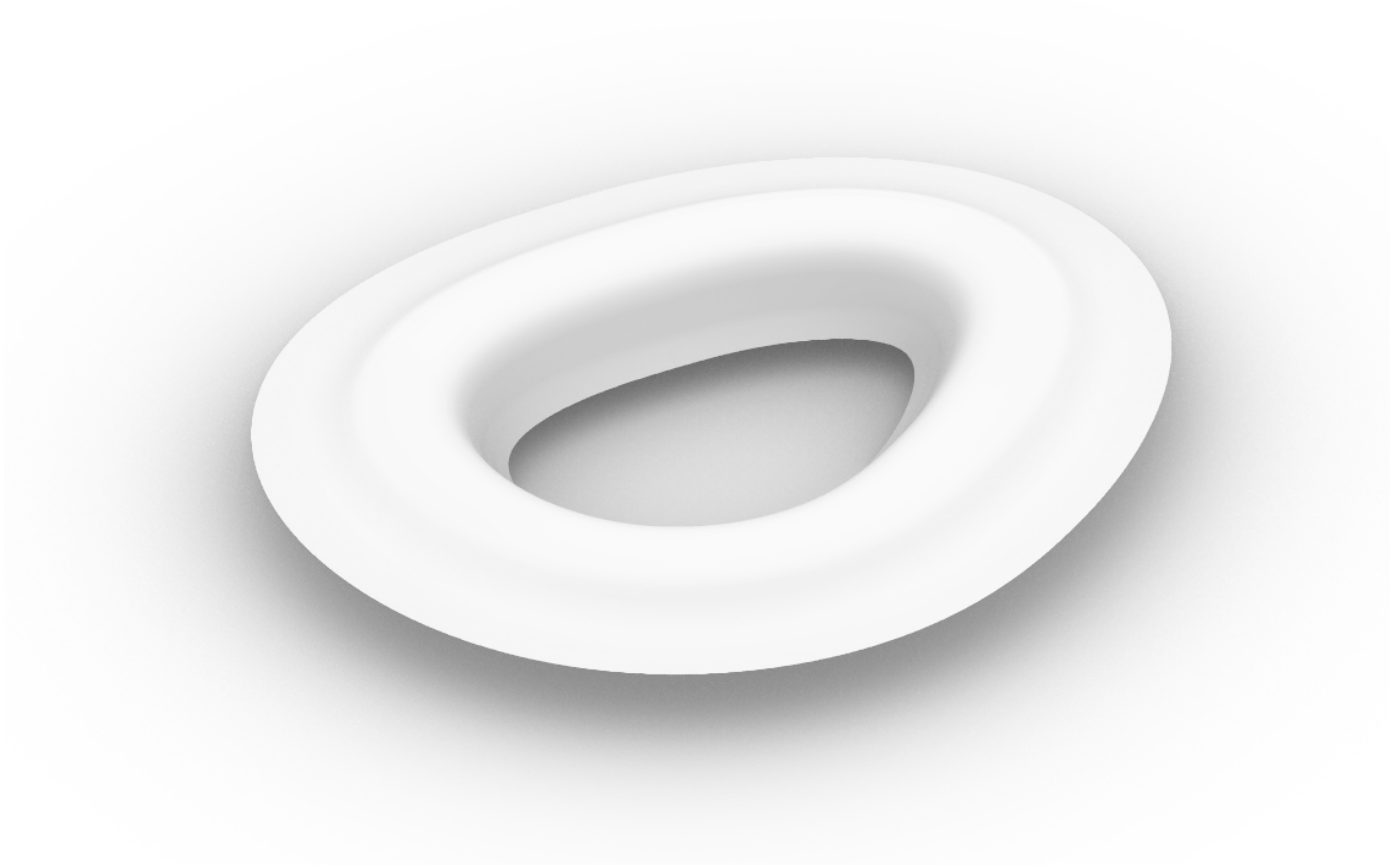
Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou prací vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 20.5.2022

podpis autora-diplomanta



Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.



PREDHOVOR

Projekt diagnostického ústavu pre mládež sa snaží reagovať na čoraz podceňovanejšie psychické a životné problémy adolescentov a snaží sa taktiež poukázať na zanedbanú problematiku a chýbajúce zariadenia pomoci pre deti, ktoré sa ocitli v nevhodnom prostredí na vývoj, či majú poruchy správania, ktoré však nie je možné zreteľne identifikovať. Projekt sa snaží byť vizionárskym gestom, ktoré sa nie len vyrovná úrovňou zahraničným ústavom, ale snaží sa o empatický a citlivý prístup k mládeži, ktorá si zaslúži vysvetlenie a nádej pre ich ďalšiu cestu životom. Návrh má ambíciu prekonať súčasné konvenčné predstavy o diagnostických ústavoch a zvýrazňuje túto problematiku i typológiu stavby.

Celý návrh sa snaží o maximalizáciu intimity týchto detí, aby ich pobyt a diagnóza neboli ničím narušené ani ovplyvnené z okolitého prostredia. Tým by mali psychológovia, etopédi a v neposlednom rade i deti mať istotu, že ich diagnóza a odporúčanie kam pôjdu ďalej bude správne a vhodné pre ich súčasný psychický aj existenčný stav.



ANALYTICKÁ ČASŤ



DIAGNOSTICKÝ ÚSTAV

Diagnostický ústav (ďalej DÚ) slúži pre deti alebo mládež ako internátne, výchovné a koedukačné zariadenie, ktoré z psychologického a pedagogického hľadiska vykonáva komplexné vyšetrenie s diagnózou zdravotného stavu, na základe ktorého vyhotovuje diagnostickú správu s návrhom nasledujúcich výchovno-vzdelávacích potrieb a s odporúčaním pre ďalšie umiestnenie dieťaťa.

Poskytuje starostlivosť deťom s nariadenou ústavnou výchovou alebo uloženou ochrannou výchovou, ale taktiež deťom, ktorým to bolo uložené ako predbežné opatrenie. Rovnako môžu o starostlivosť zažiadať deti dobrovoľne, ak spĺňajú podmienky stanovené zákonom o sociálno-právnej ochrane detí bude im starostlivosť poskytnutá.

Hlavný výkon diagnostického ústavu

Poskytuje poradenské služby, taktiež vypracúva diagnostické správy o dieťati a vypracúva odporúčanie o umiestnení dieťaťa po ukončení pobytu.

Odporúčania a rozhodnutia sa môžu líšiť. Ústav môže rozhodnúť za návrat do pôvodnej rodiny, môže určiť ako riešenie aj náhradnú rodinu, v tom prípade postúpi ďalšie kroky spolu so sociálnymi pracovníkmi. Taktiež môže navrhnúť starostlivosť v detskom domove (rôznych druhov so školou alebo bez školy) a v neposlednom rade môže rozhodnúť o umiestnení dieťaťa do výchovného zariadenia, ak sa dieťa dopustilo závažných trestných činov.

Niekedy sa avšak stáva, že v diagnostických ústavoch končia mylne aj deti s psychickými poruchami, ktoré sem však nepatria a ani do vyššie uvedených inštitúcií. V tom prípade sa dieťa prenechá do starostlivosti príslušného psychiatra a prenáša inštitucionálnu zodpovednosť.

Okrem diagnostických úloh plní podľa potreby dieťaťa úlohy:

Vzdelávacie

Zaisťuje vzdelávanie so zisťovaním doposiaľ dosiahnutých znalostí a vedomostí, na základe toho stanovuje špecifické vzdelávacie potreby

Terapeutické

Spolu s diagnostikou tu prebiehajú rôzne terapie, aby sa zlepšil psychický stav prijatého dieťaťa

Ubytovacie

Zaisťuje plnohodnotné bývanie so stravou a zaistením všetkých životných potrieb s tým spojených

Výchovno-sociálne

Plní preventívnu výchovnú starostlivosť ambulantnými diagnostickými pobytmi. Vykonáva aj šetrenie rodiny, situácie a podľa potreby aj sprostredkováva zdravotné vyšetrenie dieťaťa

Organizačné

Na základe diagnózy sa vyhotoví odporúčanie o umiestnení dieťaťa a pomáha aj v samotnom procese umiestňovania dieťaťa

Koordinačné – spolupráca s detskými domovmi, školami a koordinácia s kontrolou výkonu týchto

Pobyt dieťaťa v diagnostickom centre

Trvá nevyhnutne potrebný čas na stanovenie diagnostiky, spravidla 2 mesiace (ČR) – pozor, táto doba sa môže líšiť na základe komplexnosti diagnózy. Pobyt spravidla nepresahuje dĺžku 8 týždňov, avšak môže. Pobyt sa po diagnóze mení alebo ruší (nepredlžuje sa). Ústav zároveň zaopatruje všetky potrebné zložky, náklady a náležitosti pre život detí a mládeže.

Jedinci sú umiestňovaní do ústavu na základe predbežného opatrenia súdu alebo súdneho nariadenia, ktoré môže určiť diagnózu (ktorá až potom rozhodne, aký spôsob nápravy sa zvolí) alebo ak súd určí rovno výchovný ústav, tak sa jedná o „medzi zastávku“ pre diagnózu a stanovenie problému daného jedinca.

V 50. rokoch 20. storočia sa pre podobné zariadenia používalo označenie tzv. Záchytný detský domov, v rokoch 1962–1971 triediaci detský domov, označenie detský diagnostický ústav je podľa organizačných smerníc ministerstva školstva používané od školského roku 1971/1972.

Rozlišuje sa pre diagnostiku detí od 3 do 15 rokov (resp. do ukončenia povinnej školskej dochádzky) – tzv. detský diagnostický ústav. A pre diagnostiku detí od 15 do 18 rokov (v ojedinelých prípadoch do 19) – tzv. diagnostický ústav pre mládež.

Základnou organizačnou jednotkou je výchovná skupina tvoriaca 4 – 8 detí, pričom diagnostický ústav môže mať min. 3 výchovné skupiny.

Príkladné kauzy pre diagnostický ústav

1. Opakované úniky od rodičov bez zlyhania výchovnej zložky rodičov (podľa kolízneho pracovníka, ktorý tak vyhodnotil)
2. Podozrenie zo zneužívania dieťaťa v domácnosti
3. Zlyhanie výkonu rodičovstva so zlými životnými podmienkami v súčasnej rodine
4. Opakované úniky z detských domov či iných zariadení, ktoré mali plniť výchovno-vzdelávaciu funkciu
5. Socio-patologické správanie detí a mládeže zahrňujúce asociatívne správanie ako je opakované porušovanie zákonov (zneužívanie návykových látok, patologická agresivita, krádeže)

Legislatívny rámec

Definíciu aj vnútorný rád diagnostického ústavu s jeho fungovaním a významom určujú nasledovné právne predpisy

Zákon č. 109/2002 Sb.

Zákon o výkone ústavnej výchovy alebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Vyhláška č. 438/2006 Sb.

Vyhláška, kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavnej výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních

ČSN 73 0835

Požární bezpečnost staveb - Budovy zdravotnických zařízení a sociální péče

PREVÁDZKOVÉ ZLOŽKY

Diagnostický ústav plní úlohy podľa potrieb dieťaťa či mládeže a podľa toho obsahuje jednotlivé prevádzkové zložky, ktoré obsahujú všetky potrebné náležitosti na zaistenie ich potrieb pre celkovú dobu pobytu v ústave. Dĺžka pobytu je podľa zákona 2 mesiace a preto obsahuje všetky zložky k plnohodnotne zaistenému pobytu.

Ústav môžeme preto rozdeliť do nasledovných zložiek (častí), ktoré obsahujú jednotlivé miestnosti a zariadenia na ich správne fungovanie a výkon.

A. Diagnosticko-terapeutická časť

Ide primárne o hlavnú účelovú zložku celého ústavu, ktorá obsahuje všetky miestnosti a funkcie potrebné pre prácu špeciálnych pedagógov (etopédov) a psychologov.

V tejto časti sa nachádzajú nasledovné miestnosti podľa výkonovej zložky

Psychológ

Jedná sa o oddelenú pracovňu psychológa, kde vedie záznamy, ukladá spisy a vypracováva diagnostické posudky a rozhodnutia. Vybavenie miestnosti zodpovedá štandardnej pracovni psychológa, pri čom táto miestnosť môže, ale nemusí obsahovať aj priestor pre výkon individuálnych terapií (podľa toho sa prispôsobuje veľkosť miestnosti). Optimálne pripadá jeden psychológ na jednu výchovnú skupinu.

Miestnosť pre individuálne terapie

Môže byť súčasťou alebo prístupná z pracovne psychológa. Miestnosť môže veľkosťou zodpovedať kancelárii a mala by mať dostatočný priestor na pohyb okolo lôžka, prípadne jednu sedáciu súpravu o dvoch kreslách a úložné priestory pre terapeutické pomôcky.

Miestnosť pre skupinové terapie

Veľkosťou zodpovedá štandardnej učebni pre maximálne 12 detí.

Špeciálny pedagóg – etopéd

Pracovňa pre výkon práce etopéda. Má byť v priamej nadväznosti na psychológa a terapeutické miestnosti.

Nepovinné

Fyzioterapia

Ambulantná miestnosť pre fyzioterapeuta pre výkon fyzioterapií, úložné priestory pre potrebné pomôcky a nástroje.

Muzikoterapia

Hudobná miestnosť na účely počúvania hudby so zámerom muzikoterapie na ukludnenie detí a zmiernenie socio-patologických prejavov v ich chovaní. Miestnosť môže veľkosťou zodpovedať jednej učebni, alternatívne sa môžu využívať aj priestory telocvične, klubovne, avšak jedná sa o doplnkovú zložku, ktorá nie je súčasťou štandardného predpísaného vybavenia DÚ.

B. Internátna časť

Hlavnou organizačnou jednotkou DÚ je výchovná skupina tzv. rodinná skupina tvorená z 4 až 8 detí, pri čom jeden ústav má mať min. 3 výchovné skupiny (§9 Z. 109/2002). Podľa počtu detí sa odvíja počet lôžok, vychovávateľov a potrebných hygienických a pridružených zariadení. Internátna časť obsahuje nasledovné miestnosti:

Izby pre pacientov - deti

Každá izba je určená pre optimálne 2 deti (max. 3), práve z dôvodu, aby nedochádzalo k spojenej šikane tretieho dieťaťa a zároveň dve pre elimináciu pocitu izolácie a to aj v prípade mládeže, nie len malých detí. Izba obsahuje štandardné internátne vybavenie – jednolôžkové posteľe, pracovné stoly so stoličkami, úložný priestor na pomôcky a potreby, skriňu pripadajúcu na jedno dieťa a to všetko s dodržaním optimálnych (resp. minimálnych) odstupov a rozmerov. V prípade mládeže sú deti umiestňované podľa pohlavia.

Sociálne zariadenie izieb

V ideálnej situácii môže mať každá izba vlastnú kúpeľňu, ktorá obsahuje štandardné hygienické zariadenia – toaleta, umývadlo, sprcha, úložný priestor. Súčasne predpis nestanovuje povinnosť spoločných spíčov a toaliet, avšak z ekonomických dôvodov sa často umiestňujú spoločné sociálne zariadenia pre jednu výchovnú skupinu, to však nie je ideálne ani optimálne.

Kuchyňa

Kuchyňa slúži primárne na spracovanie a prípravu jedál. Za jej chod je zodpovedný prevádzkar.

Spoločné priestory

Izby pacientov vyúsťujú do spoločných priestorov, ktoré môžu slúžiť ako priestor na zhromažďovanie či stretávanie jednotlivých detí. Priestor má byť prehľadný (pre zaistenie bezpečnosti vychovávateľmi a pracovníkmi ústavu) s možnosťou sedenia. Pozn. Dozorcovská miestnosť a ani rozhladňa nie je súčasťou DÚ, to iba v prípade výchovných ústavov.

Kvalifikovaný vychovávateľ

Jedná sa o kanceláriu pre vedúceho vychovávateľa, ktorý má vlastný pobytový priestor, aby mohol slúžiť aj v prípade pohotovosti. Mal by obsahovať všetky potrebné zložky k pobytu v ústave vrátane vlastnej kúpeľne.

Nočný vychovávateľ

Priestor pre vychovávateľa, ktorý slúži na nočnej smene (zväčša od 21:00 do 8:00 podľa vyhlášky 438/2006). Jedná sa o kanceláriu s vlastným sociálnym zariadením, ktorá je priamou súčasťou internátnej časti, kde sa nachádzajú aj lôžka detí pre zaistenie promptného zakročenia vychovávateľa v prípade núdze či ohrozenia.

Jedáleň

Jedáleň by mala fungovať vo zvýšenom režime pre zaistenie pravidelného stravovania. Zároveň sa v súčasnosti robí jedáleň ako verejná, kde môžu deti ústavu sa angažovať ako pracovníci jedálne za účelom osvojenia si pracovných zručností a naučenie sa práce.

Klubovňa

Priestory, kde môžu deti spoločne tráviť voľný čas, socializovať sa medzi sebou, či vykonávať rôznorodé aktivity. Jedná sa o dôležitý priestor na socializovanie a interakciu medzi deťmi najmä v zimné mesiace, keď deti ihrisko či vonkajšie priestory využívajú v menšej frekvencii.

Zdravotná izolácia

Jedná sa o miestnosť, ktorá je vybavená lôžkom a oddeleným sociálnym zariadením pre prípad, že dieťa ochorie a nie je možné ho umiestniť do samostatnej štandardnej izby. Alternatívne sa využíva aj ako náhrada za izoláciu (neoficiálne).

Priestory pre záujmové činnosti a voľný čas

Pre zaistenie záujmových a voľnočasových aktivít sa zriaďujú rôzne miestnosti ako sú napríklad ateliéry pre výtvarnú tvorbu, dielne na keramiku, miestnosti pre tanec, zároveň môžu byť miestnosti navrhnuté, aby plnili zároveň aj terapeutické funkcie.

Ihrisko, športové priestory, posilňovňa alebo pre výchovno-vzdelávací výkon telocvičňa.

Oddelená miestnosť – izolácia (Zrušené)

Podrobnosti sú v §22 zákona 109/2002. "Po posledných pripomienkach ombudsmana došlo k zrušeniu izolačiek" – Jiří Pilař, 2022.

C. Výchovno-vzdelávacia časť

Učebne

Každá učebňa zodpovedá rozmermi aj vybavením štandardnej učebni, pri čom maximálna kapacita jednej učebne je 12 detí a minimálna sú 4. Prebieha tu klasická výuka, ale aj etopedická výuka na zisťovanie úrovne inteligencie detí.

Bezpečná miestnosť (Nepovinné)

Pre zaistenie detí, ktoré sú v záchvate agresivity, úzkosti či nervozity sa môže zriadiť malá miestnosť, kde môže pracovník ústavu dieťa v panike odniesť a v klude zaistiť jeho upokojenie. Nazýva sa to aj tzv. Bezpečná miestnosť.

Sociálne zariadenie pre vzdelávaciu časť – deti / pracovníci

Pri učebniach musia byť ako v štandardnom školskom zariadení zaistené toalety v blízkosti učební. Zároveň pracovníci ústavu majú mať prístup k oddelenému sociálnemu zariadeniu.

Knižnica (nepovinné)

Môže slúžiť ako počítačová miestnosť.

Riaditeľ, zástupca riaditeľa

Zborovňa

Zborovňa obsahuje vybavenie štandardnej školskej zborovne, ktorá veľkosťou zodpovedá potrebnej kapacite pracovníkov. Celkovo DÚ štandardne obsahuje 4 učiteľov, 4 asistentov učiteľov, 9 – 11 výchovných pracovníkov a 3 vychovávateľov. Pre týchto všetkých by mala zborovňa slúžiť, alternatívne môžu mať vychovávatelia vlastné kancelárie.

D. Administratívna časť

Administratívna podpora – tzv. Ekonóm
Ekonóm riadi a kontroluje prevádzkových pracovníkov ako je upratovačka, údržbár, prevádzkar jedálne a stará sa o chod prevádzky s evidenciou výdajov a podobne. Prináleží mu kancelárska miestnosť pre výkon administratívnej funkcie.

Archív

Úložisko spisov a všetkých dokumentov ústavu.

E. Zásobovanie a podporné zložky

Práčovňa

Nachádza sa s priamym napojením na internátnu časť – lôžka detí.

Upratovanie

Uskladnenie potrieb pre upratovačku spolu s výlevkou.

Sklady

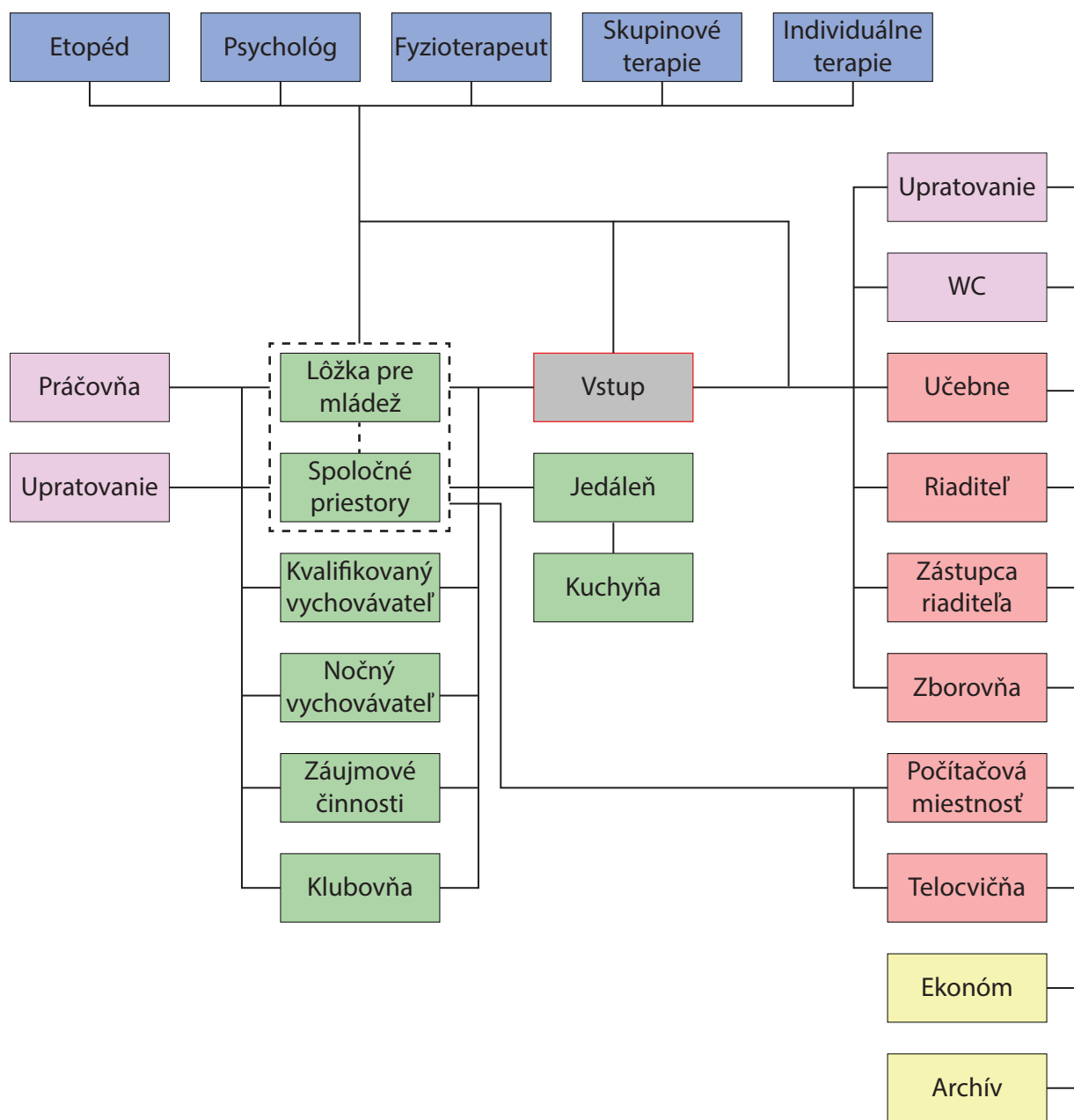
Sklady pre uloženie školských pomôcok, sklad pre ústavne zaistenie ošatenia, sklad pre internátne potreby, alternatívne podľa potrieb ústavu.

Kotolňa a technická miestnosť

Zásobovanie a zvoz odpadu s garážami

Pre dodávky zaisťujúce zásobovanie ústavu či odvoz odpadov.

SCHÉMA PREVÁDZKY



- Výchovno-vzdelávacia časť
- Administratíva
- Internátna časť
- Diagnosticko-terapeutická časť
- Sociálne zariadenie

Obr. 1 - Prevádzkové schéma diagnostického ústavu

REFERENČNÉ STAVBY

Hlavným problémom pri referenciách z krajín Českej i Slovenskej republiky je pomerná ľahostajnosť voči zavádzaniu špeciálne navrhnutých stavieb plniacich diagnosticko-zdravotné a sociálne účely.

Zväčša sa diagnostické i výchovné ústavy umiestňujú do konverzovaných stavieb, ktorých funkcia, pre ktorú boli navrhnuté, sa diametrálne odlišuje od súčasných potrieb diagnosticko-výchovných ústavov.

Diagnostický ústav s detským domovom

Krajina: Slovensko

Miesto: Bratislava

Autor: Milica Marcinková

Datovanie: Projekt 1963 / Realizácie 1967



Obr. 2 - Dobová fotografia diagnostického ústavu v Bratislave

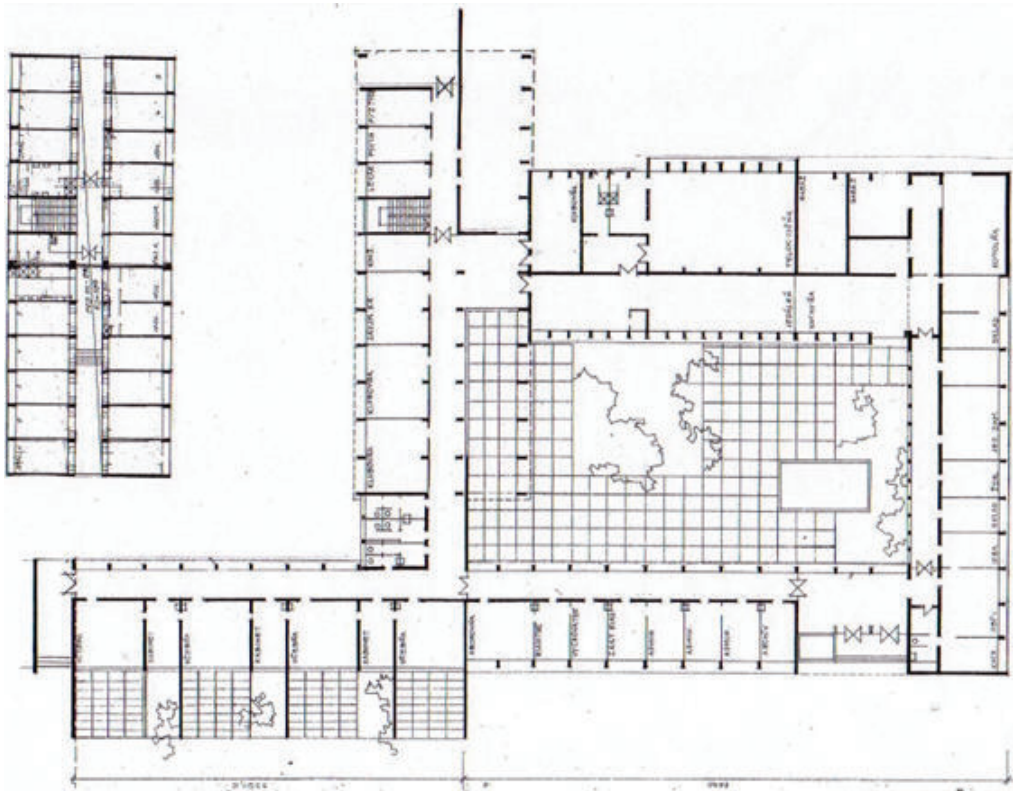
Zdroj: Register modernej architektúry Oddelenia architektúry Historického ústavu Slovenskej akadémie vied

Projekt bol koncipovaný do nehierarchizovaného systému priestorov, aby pre deti od troch do štrnásť rokov izolovaných na niekoľko mesiacov od rodiny a spoločnosti, vytvorila dôstojné a sociálne zodpovedné prostredie spríjemňujúce ich pobyt v zariadení.

Detský diagnostický domov je tvorený z niekoľkých hmôt funkčne prepojených, ktoré zoskupením lemujú vnútorné átrium pre zaistenie bezpečnosti a kontroly nad prostredím.



Obr. 3, 4 - Fotografie zachytávajúce exteriér DÚ od M. Marcinkovej



Obr. 4 - Pôdorys diagnostického ústavu v Bratislave

Zdroj: Register modernej architektúry Oddelenia architektúry Historického ústavu Slovenskej akadémie vied

Diagnosticko-liečebné centrum

Krajina	Japonsko
Miesto	Hokkaido
Architekti	Sou Fujimoto Architects
Datovanie	2006



Centrum pre diagnózu a dočasnú starostlivosť pre deti s psychickou ujmom či ohrozením, ktorým treba dočasné zázemie a pocit istoty. Centrum poskytuje od psychologickkej, etopedickej až po psychiatrickú pomoc a zaisťuje všetky zložky diagnostického ústavu s plnohodnotným ubytovacím režimom.

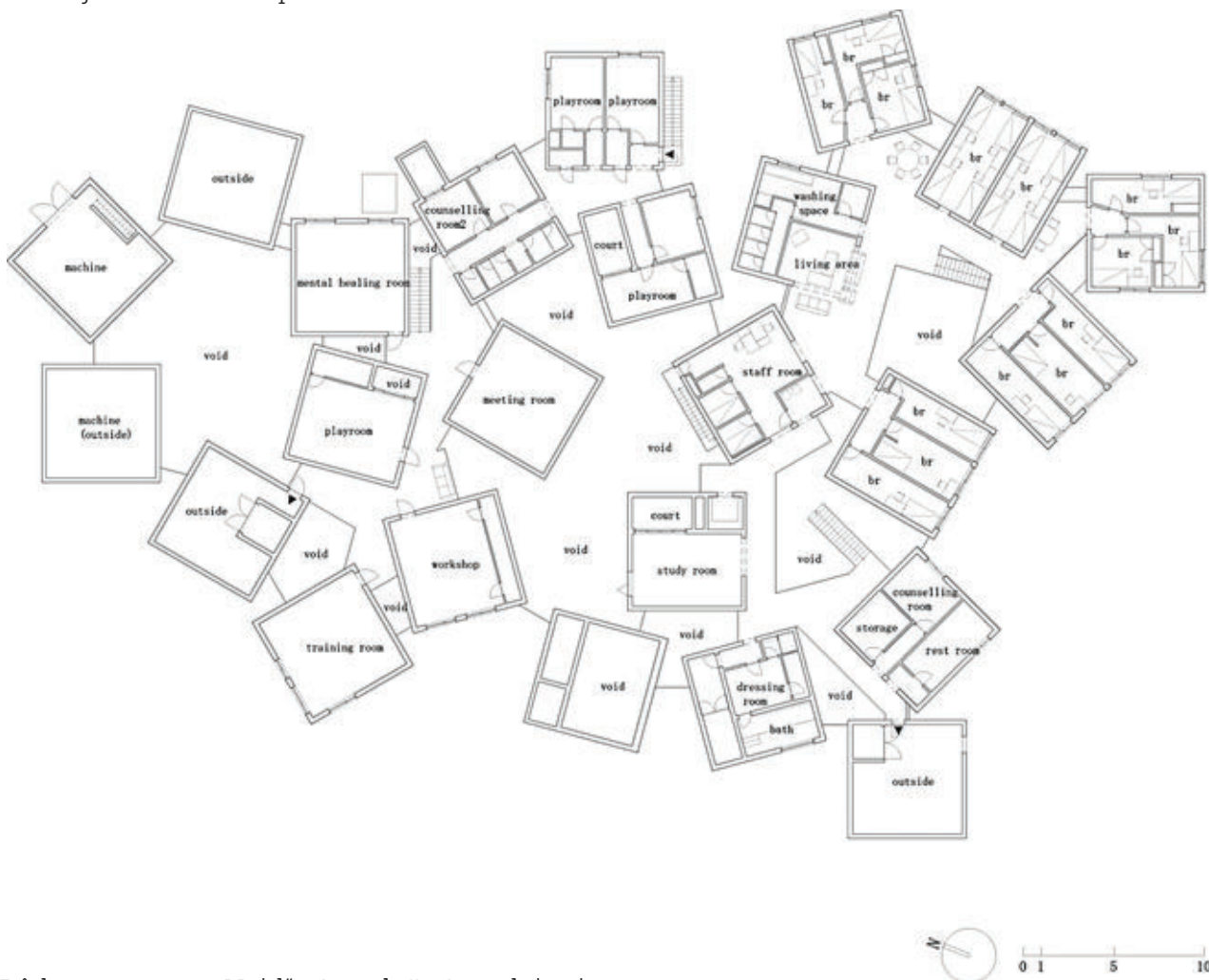
Priestory sú tvorené zo siete kubatúr, ktoré sú vzájomne „zlepené“ spoločnými priestormi, ktoré sú zo značnej časti presvetlené a presklené. V medzi priestoroch kubatúr tak vznikajú kryté polygonálne átria, ktoré dopomáhajú k hravosti prostredia a poskytujú potrebnú dávku intimity pre deti so zachovaním bezpečného a prehľadného priestoru.

Obr. 5 - Pohľad na DÚ centrum
Zdroj: archdaily.com

Spoločné priestory spájajúce kubatúry nemajú vopred stanovený program, aby si ho deti mohli slobodne určiť, nakoľko istá dávka slobody im bola odobratá, architekti im chceli dať možnosť, aby sa im pocit slobody kompenzoval v programovej náplni týchto priestorov. Zároveň priestory nebudu vzbudzovať žiadne negatívne korelácie, ktoré by mohli deťom s psychickými traumami či inou újmou ešte viac priťažovať.



Obr. 6 - Interiér DÚ centra
Zdroj: archdaily.com



Pôdorys – pozn. „Void“ sú spoločné medzi priestory

Priestory zahŕňajú všetko potrebné pre pohodlný a plnohodnotný diagnostický pobyt detí vrátane priestorov na hranie, spoločenské workshopy, dvor, obývacie priestory. Do priestorov sú citlivo osadené priam až skryté priestory pre diagnostiku, terapie, izolačky a vzdelávacie priestory.

Obr. 7 - Pôdorys DÚ v Hokkaide, JP
Zdroj: archdaily.com

Shenandoah – Diagnosticko-výchovné centrum pre mládež

Krajina Spojené štáty Americké

Miesto Staunton, Virginia

Architekti Moseley Architects

Datovanie 2005



Jedná sa o ústav pre mládež prispôbený na dlhší pobyt, výuku, vyšetrenia s diagnostikou a spoločnými terapiami, ale aj spoločenskými priestormi a možnosťou socializácie v zámere vytvoriť komunitu medzi mládežou.

Koncept väčšiny amerických diagnostických ústavov sa delí na dva princípy. Jeden, ktorý spája diagnostiku a výchovno-nápravné zariadenie, druhý, ktorý obsahuje kratší diagnostický pobyt so starostlivosťou.

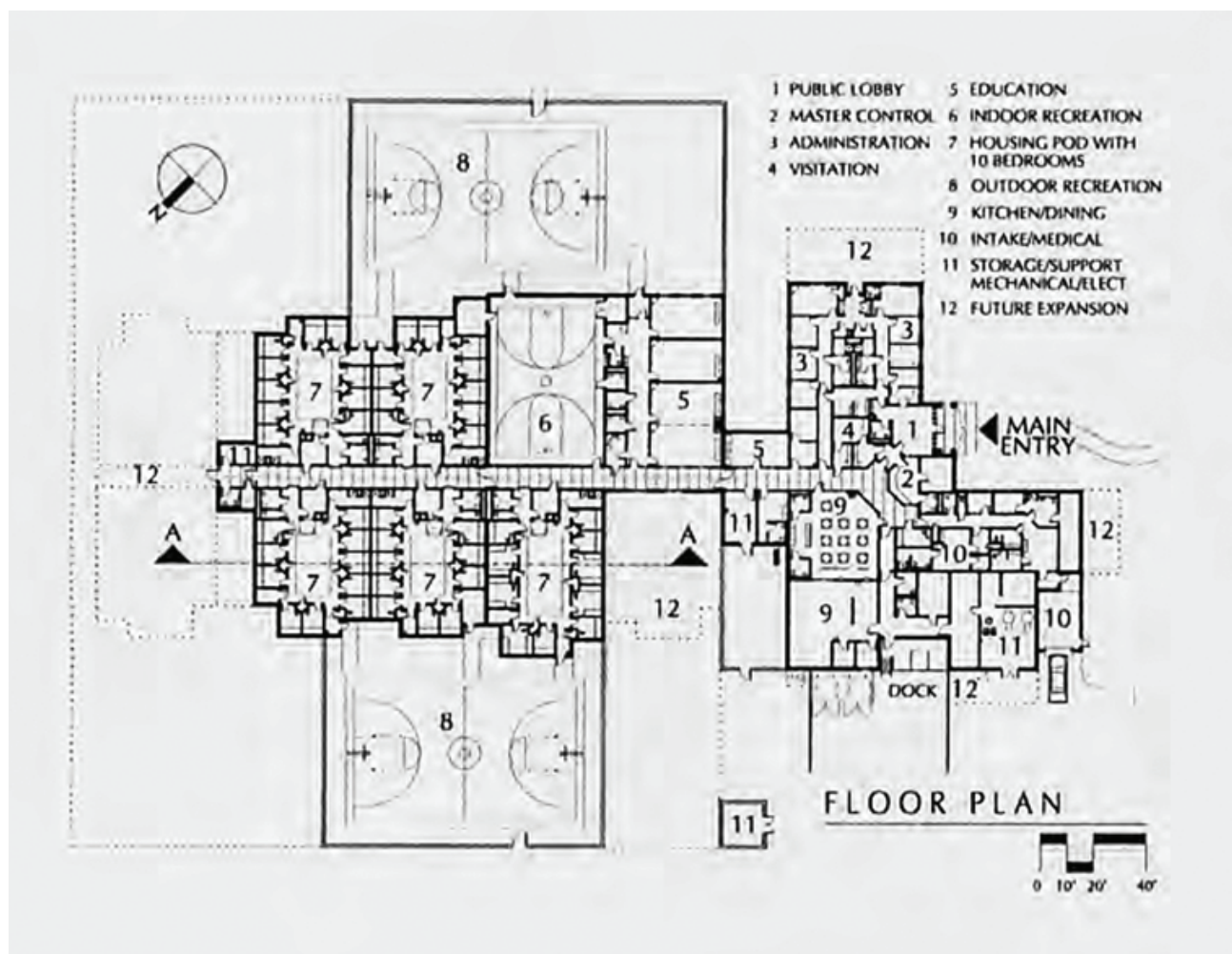
Shenandoah centrum aplikuje druhý koncept, ktorý zodpovedá našim diagnostickým ústavom, ale práve s ambíciou vytvoriť vnútri zariadenia aj komunitu mládeže, ktorá si navzájom pomôže.

Centrum má kapacitu 50 lôžok, pričom projekt pracoval s možnosťou rozšírenia ubytovacej i terapeutickú a vzdelávacej časti s minimálnym zásahom. Ubytovacia časť sa dokáže neinvazívne a reťazovo rozširovať a to vždy po 10 ďalších lôžok.

Učebne sa prispôbujú počtom študentov a všetky zdravotné, terapeutické a aj ambulantné priestory sú lokalizované spolu s administratívou.

Obr. 8 - Fotografia vstupu do Shenandoah DÚ
Zdroj: archdaily.com

Projekt je príkladom sociálneho zariadenia, ktoré zároveň spĺňa udržateľnosť v zmysle prevádzky, ale aj konštrukčno-materiálovej charakteristiky. Zároveň svetlým drevom a maximalizáciou prirodzenej striedanej farebnosti sa snažili architekti navodiť pocit domáceho prostredia a redukovať tak pocit, že sa dieťa nachádza v diagnostickom zariadení.



Obr. 9 - Pôdorys DÚV Shenandoah Valley
 Zdroj: Kniha AIA – Justice facility reviews 2005 - 2006



Obr. 10,11,12 - Interiér a exteriér DÚV Shenandoah Valley
 Zdroj: Kniha AIA – Justice facility reviews 2005 - 2006

NÁVRHOVÁ ČASŤ



AUTORSKÁ SPŘÁVA

Cieľom návrhu bolo vytvoriť nadčasový diagnostický ústav pre mládež, ktorý empaticky poskytne nerušené a vhodné prostredie pre dočasný pobyt mládeži v priebehu ich diagnózy a starostlivosti, než sa rozhodne kam ďalej pôjdu. Zároveň sa projekt snaží pokorne schovať a nadviazať na zástavbu, ktorá je z jednej strany tvorená zmiešaným využitím a z druhej strany rodinnými domami, aj preto sa areál uzatvára sám do seba a snaží sa skromne a pokorne skryť pred okolím, aby nevyvolával pozornosť a tým ochránil mládež pred okolím, ktoré by mohlo ich pobyt a diagnózu narušiť a taktiež dať istotu, že celý diagnostický komplex je uzavretý a zabezpečný smerom von aj dnu.

Architektonické a prevádzkové riešenie

Popis nadzemnej časti

Nadzemná časť je na úrovni terénu okolitej zástavby a nachádza sa tu diagnostická časť s administratívou, priestory pre záujmové činnosti a prvá úroveň internátnej časti a taktiež vstupy na zásobovanie a odpad, ktoré majú oddelené výťahy. Okrem hlavného vstupu sa tu nachádza aj vlastný oddelený vstup na záchytné pracovisko, pri ktorom je aj možnosť malej ordinácie pre ústavného doktora, v prípade, že dieťa z úteku príjde pod vplyvom látok či so zdravotnou újmou.

Popis podzemnej časti

Terén je znížený o jedno podlažie v rámci objektu. Podzemná časť má vo svojej úrovni átrium, v ktorom sa nachádza dvor pre rekreáciu a voľnočasové aktivity ako je cvičenie a obsahuje aj multifunkčné ihrisko. Podzemná časť sa tým pádom stáva rovnocenným podlažím ako nadzemná časť a poskytuje subtilné a intímne prostredie pre život mládeže tohto ústavu. V tomto podlaží sa nachádzajú vzdelávacie priestory, telocvičňa, jedáleň s kuchyňou, sklady a technické priestory a taktiež nižšie úroveň internátnej časti.

Urbanizmus

V blízkosti sa nachádza poliklinika, čo má potenciál pre zaistenie doktorskej starostlivosti. Zároveň v prípade útekov mládeže je hneď v pešej dostupnosti aj policajný zbor a v prípade vychádzok a rekreácie mimo areál sa tu nachádza Lhotecký potok s okolitou vegetáciou, ktorá môže slúžiť práve na obdobné účely. Zároveň je pozemok dobre napojený na verejnú dopravu, smerom na západ je v pešej dostupnosti električková doprava a z východnej zasa autobusová doprava, ktorá vedie po významnej ceste Českého exilu. Pozemok má tým pádom dobré napojenie na verejnú i osobnú dopravu.

Prevádzkový a komunikačný systém

Celá objekt je uzavretý sám do seba a exteriér je tvorený zatvoreným átriom. Celková dispozičná komunikácia funguje v pôdorysnom amorfnom tvare, pri čom komunikácia medzi podlažiami je zaistená vertikálami. Vertikály nachádzajúce sa v diagnosticko-vzdelávacej časti majú pri sebe presklené priestory pre ochranku tzv. spravodaj, ktorý dozerá a dáva pozor na pohyb v rámci objektu. Vertikály sú jediné, ktoré sprístupňujú vstup do celkového areálu, čím je zaručená bezpečnosť smerom von aj dnu. Severné vertikály slúžia čisto na presun medzi dvoma úrovňami internátnej časti. Z ulice U Studny je zavedená komunikácia pre zásobovanie a zvoz odpadu a z ulice Povodňová je existujúca cesta, ktorá slúži na napojenie k hlavnému vstupu. Zo severu je ulica Pišovická, ktorá by sa alternatívne dala sprístupniť, pre oddelenie komunikácie so vstupom do záchytného pracoviska, v prípade, že by ústav chcel nerušene a v tichosti doviesť chovanca z úteku.

Materiálové a konštrukčné riešenie

Konštrukčný systém je tvorený z kombinovaného železobetónového skeletového systému s prievlakmi a s nosnými obvodovými stenami v podzemnom podlaží. Stĺpy skeletu sa radiálne rozširujú a ich osové rozpony sa hýbu od 3 m do 6 m. Strecha je riešená ako nepochôdzna zelená strecha, pri čom svahovanie je držané geotextíliami a je tvorené zo zeminy získanej z výkopových prác. Väčšina fasády je presklená a snažiaca sa o farebnosť, ktorá pozitívnym spôsobom podporí vnímanie prostredia a poskytne mládeži vhodné a nerušené prostredie.

POZEMOK

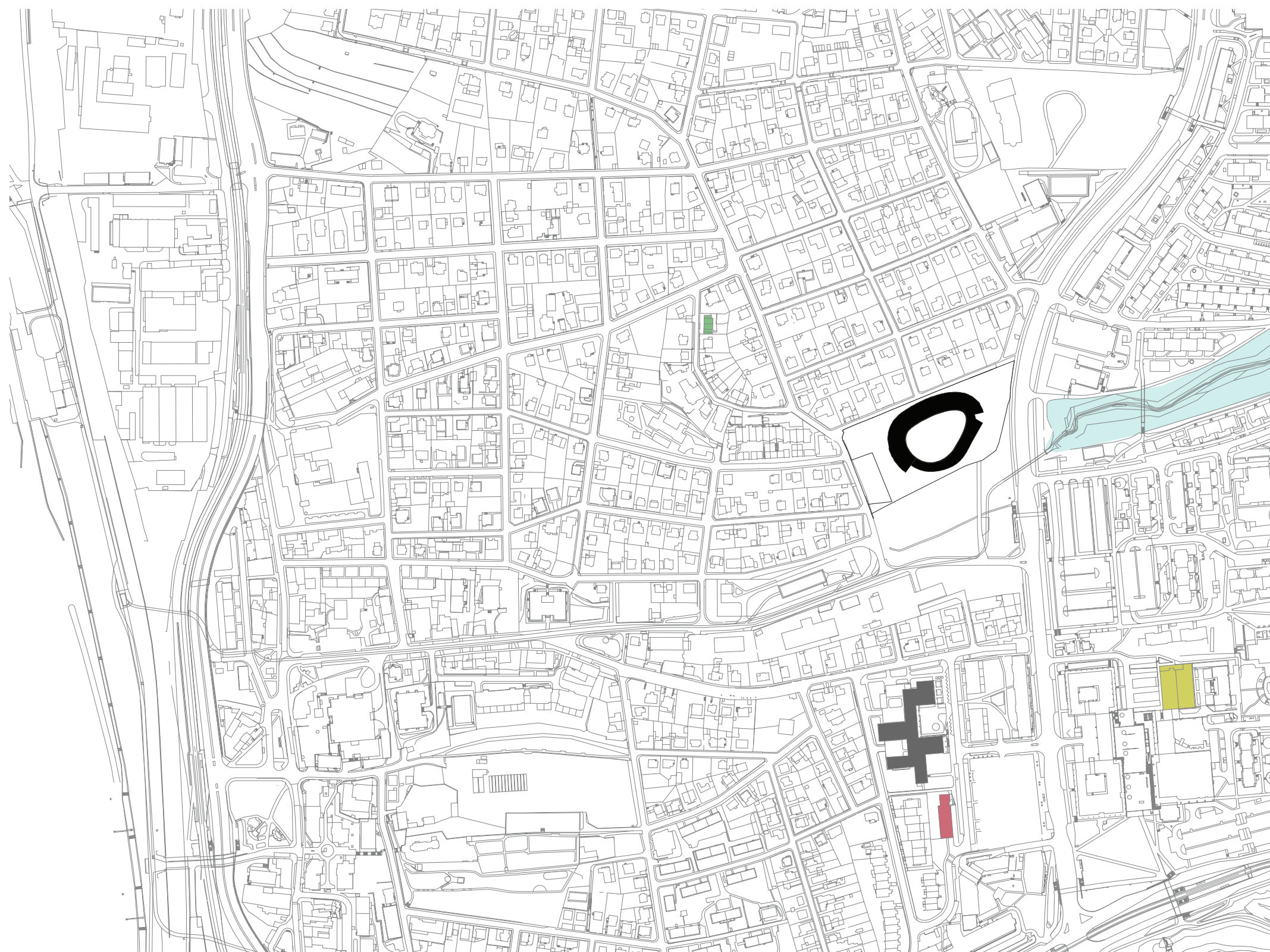
Pozemok sa nachádza v Prahe, v mestskej časti Modřany. Nachádza sa práve na hranici, kde začína zmiešané využitie slúžiace práve na objekty pre sociálne účely. Z toho titulu sa návrh snažil reagovať na túto tesnú blízkosť k prítomnej vilovej a domovej zástavbe a to tým, že projekt mal snahu sa uzavrieť sám do seba. Súčasne na pozemku sa nachádza vegetácia a v strede zbytky zo základovej dosky objektu, ktorý tu stál kedysi. V tesnej blízkosti sa nachádzajú verejné plochy, ktoré sú dnes využívané pre púte či iné podujatia. Taktiež sa hneď pri pozemku nachádza významná dopravná radiála Českého exilu. Pozemok má dobrú napojenosť na dopravu verejnú i osobnú.



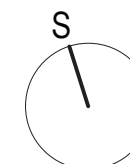


Situácia širších vzťahov

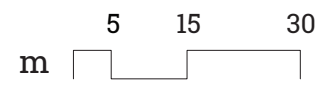
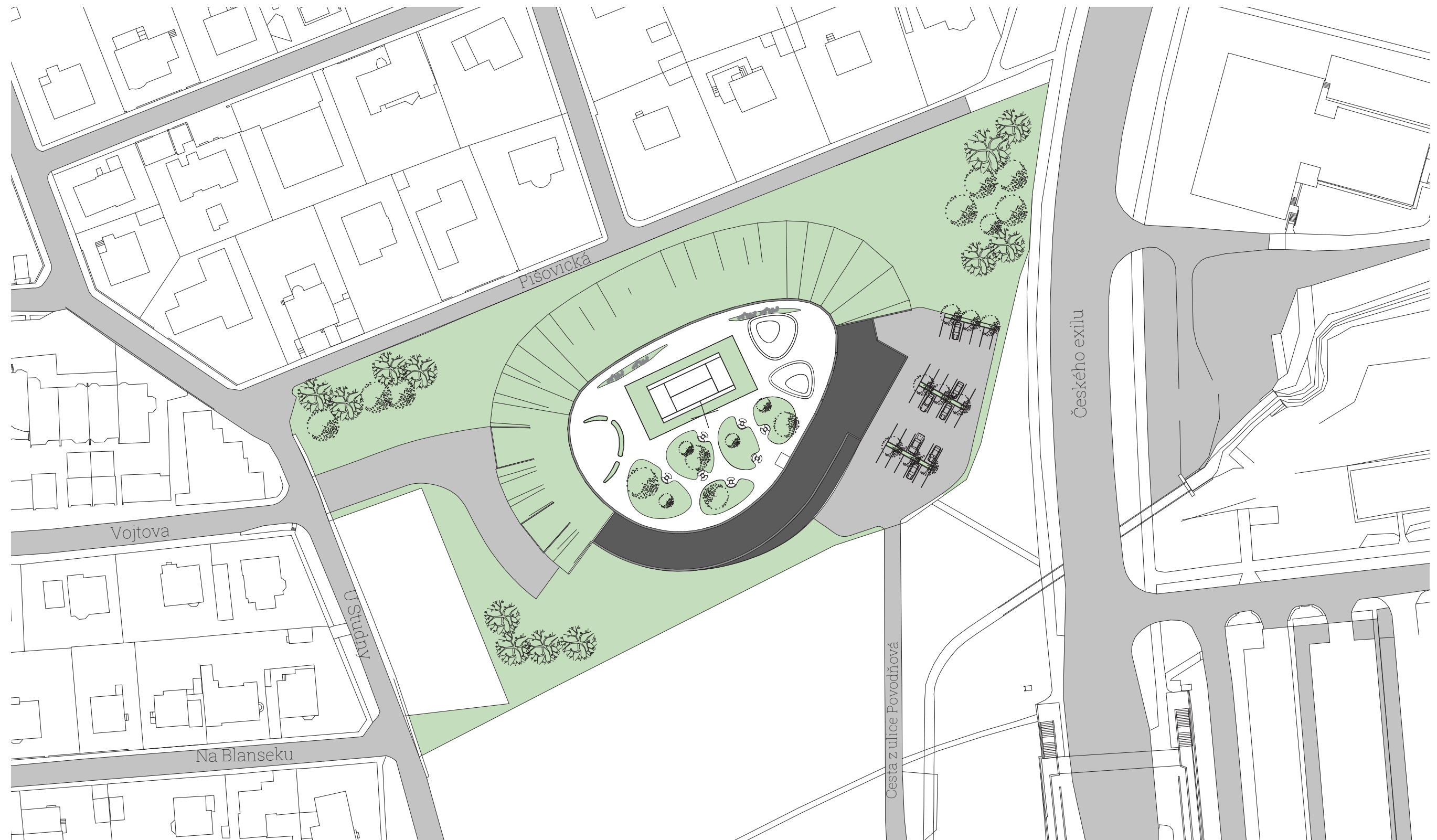
- Diagnostický ústav
- Supermarket
- Poliklinika Modřany
- Policia - ORPZ Modřany
- Koridor Lhoteckého potoka
- Všeobecný doktor



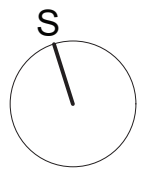
m 25 75 150
M 1:5000



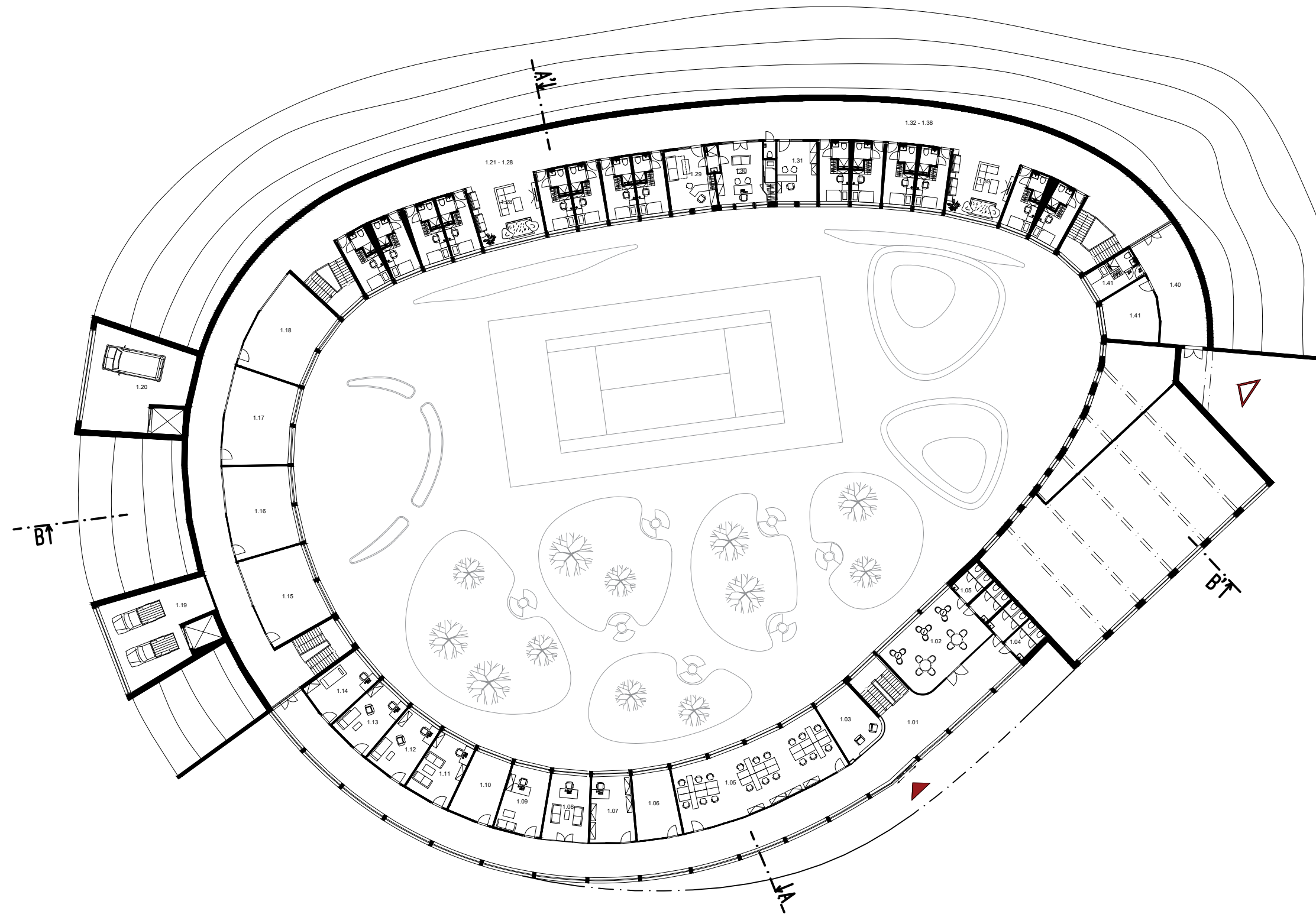
Situácia



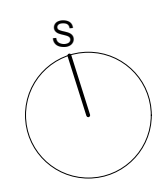
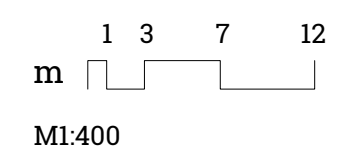
M 1:1000



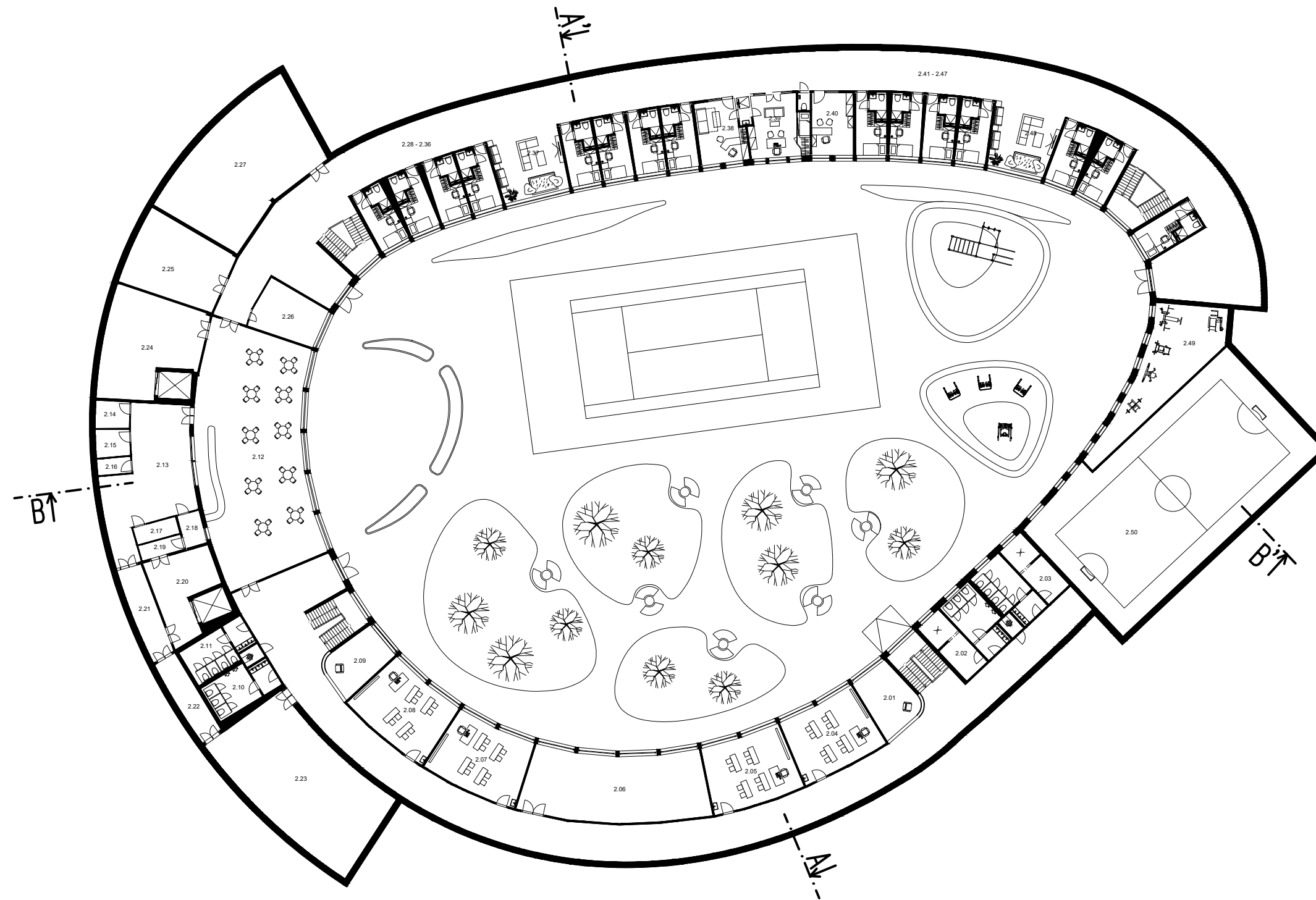
Pôdorys 1 NP.



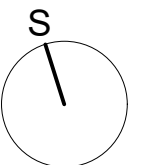
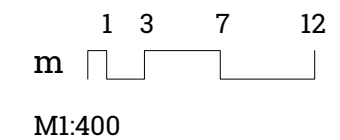
Miestnosti	Označenie				
Vstupná hala s recepciou	1.01	Zástupca riaditeľa	1.09	Záujmové činnosti	1.18
Návštevná miestnosť	1.02	Hlavný vychovávateľ	1.10	Zvoz odpadu	1.19
Vrátnica	1.03	Psychológ	1.11	Zásobovanie	1.20
WC Zamestnanci	1.04	Psychológ	1.12	Izby pre deti	1.21 - 1.28
WC Návštevníci	1.05	Etopéd	1.13	Klubovňa A	1.28
Zborovňa	1.05	Fyzioterapeut	1.14	Nočný vychovávateľ	1.29
Archív	1.06	Záujmové činnosti	1.15	Hlavný vychovávateľ	1.30
Ekonom	1.07	Záujmové činnosti	1.16	Asistenti vychovávateľa	1.31
Riaditeľ ústavu	1.08	Záujmové činnosti	1.17	Izby pre deti	1.32 - 1.38
				Klubovňa B	1.39
				Vstup - záchytné pracovisko	1.40
				Doktor	1.41
				Záchytné pracovisko - alt.	1.41
				Izolácia	



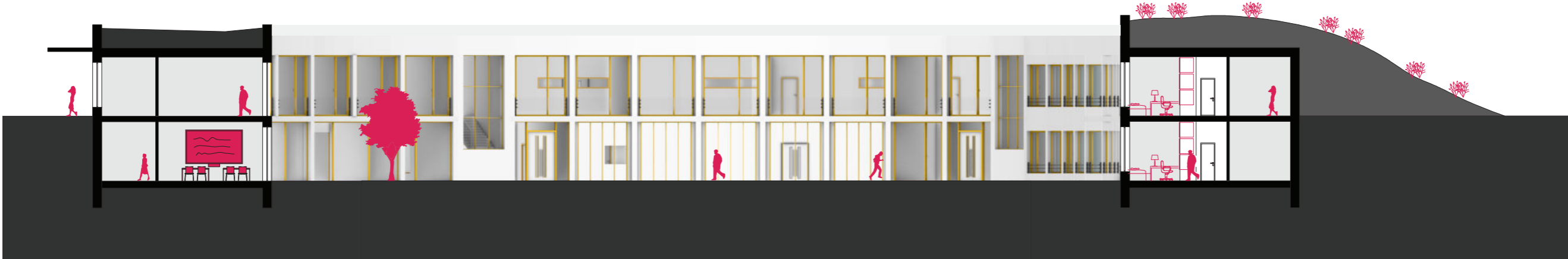
Pôdorys 1 PP.



Miestnosť	Označenie						
Ostraha tzv. Spravodaj 1	2.01	WC Chlapci	2.10	Filter odpadkov	2.19	Izby pre deti 3	2.28 - 2.36
WC + Šatňa - Chlapci	2.02	WC Dievčatá	2.11	Odpadová miestnosť	2.20	Klubovňa C	2.37
WC + Šatňa - Dievčatá	2.03	Jedáleň	2.12	Technická chodba	2.21	Nočný vychovávateľ 2	2.38
Trieda 1	2.04	Kuchyňa	2.13	Technická chodba	2.22	Hlavný vychovávateľ 2	2.39
Trieda 2	2.05	Šatňa - zamestnanci kuchyne	2.14	Sklady	2.23	Asistenti vychovávateľov 2	2.40
Knižnica s počítačovou miestnosťou	2.06	Chladiaci box	2.15	Zásobovacie sklady	2.24	Technická miestnosť	2.41 - 2.47
Trieda 3	2.07	Kancelária správcu kuchyne	2.16	Práčovňa	2.25	Klubovňa D	2.48
Trieda 4	2.08	Suchý sklad	2.17	Švadlena	2.26	Posilovňa	2.49
Ostraha tzv. Spravodaj 2	2.09	Odpad a čistenie drezu	2.18	Technická miestnosť	2.27	Telocvičňa	2.50

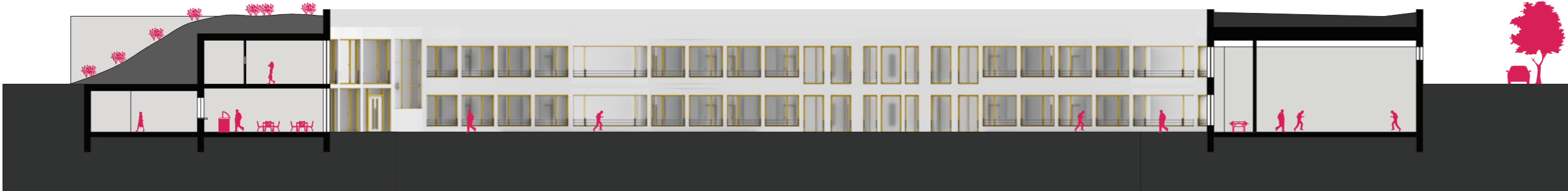


REZ AA'



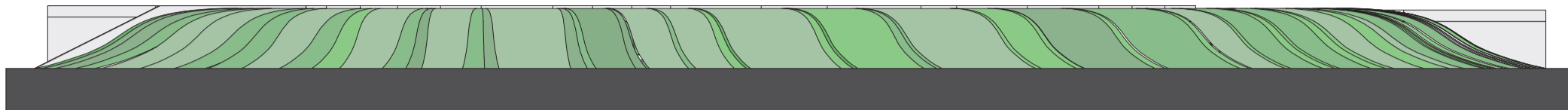
m 1 4 7 12
M 1 : 250

REY BB'

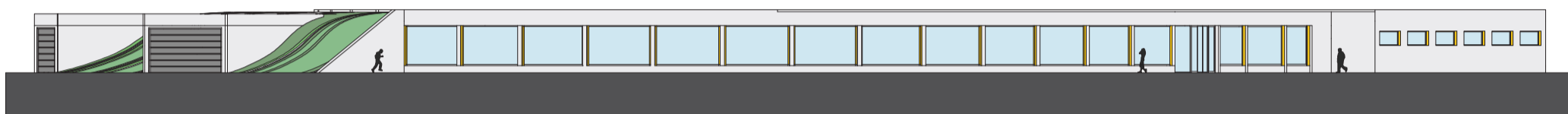


m 1 4 7 12
M 1 : 350

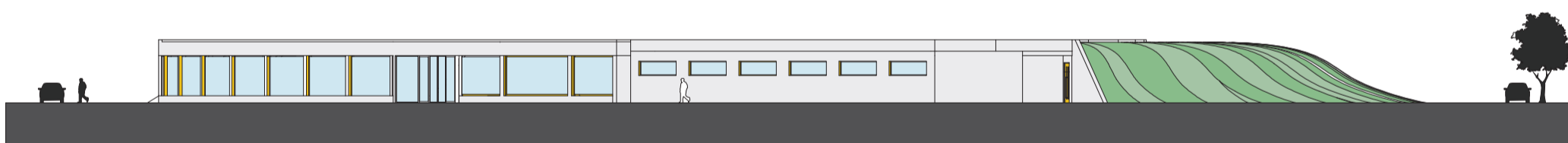
POHLAD SEVERNÝ



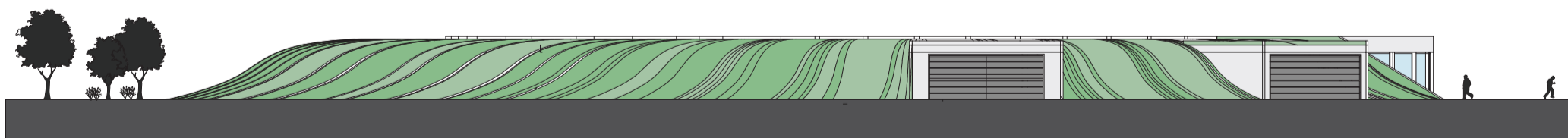
POHLAD JUŽNÝ



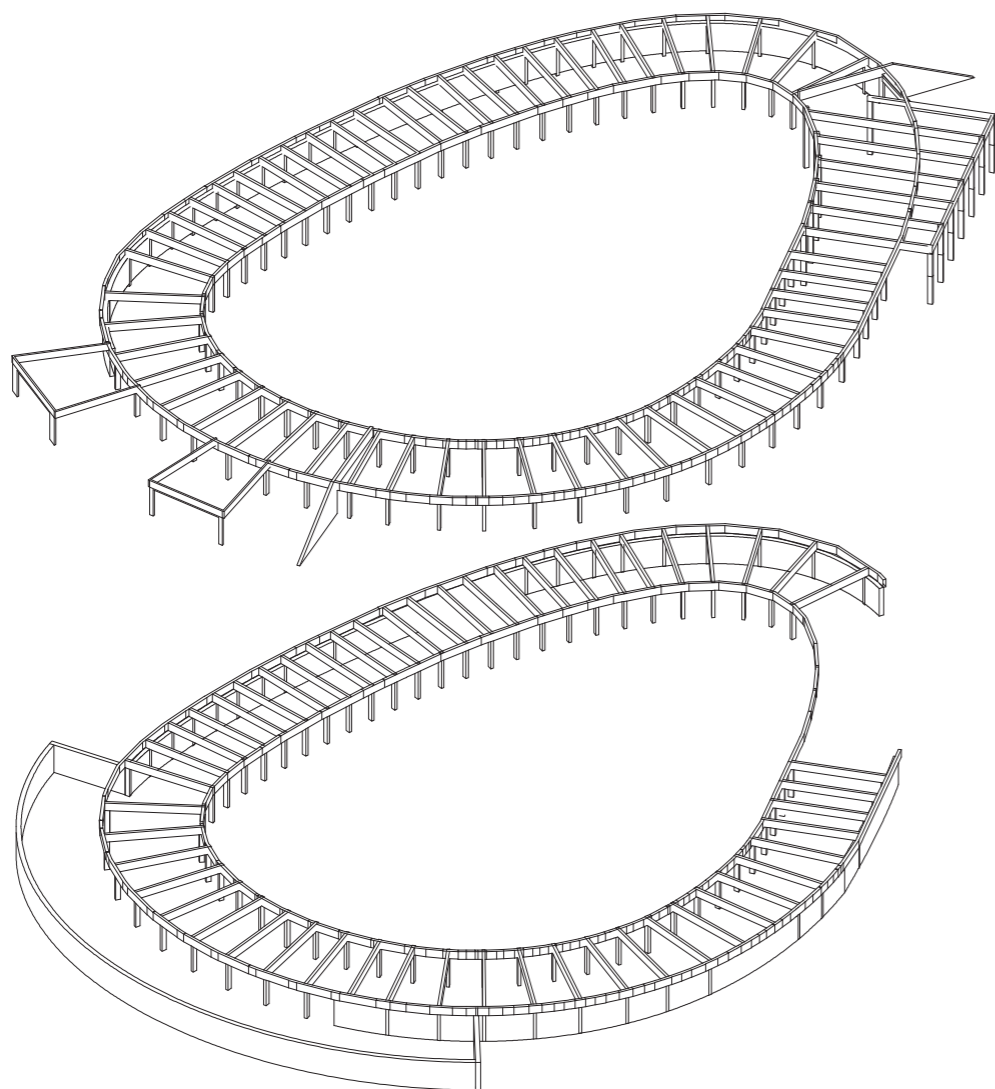
POHLAD ZÁPADNÝ



POHLAD VÝCHODNÝ

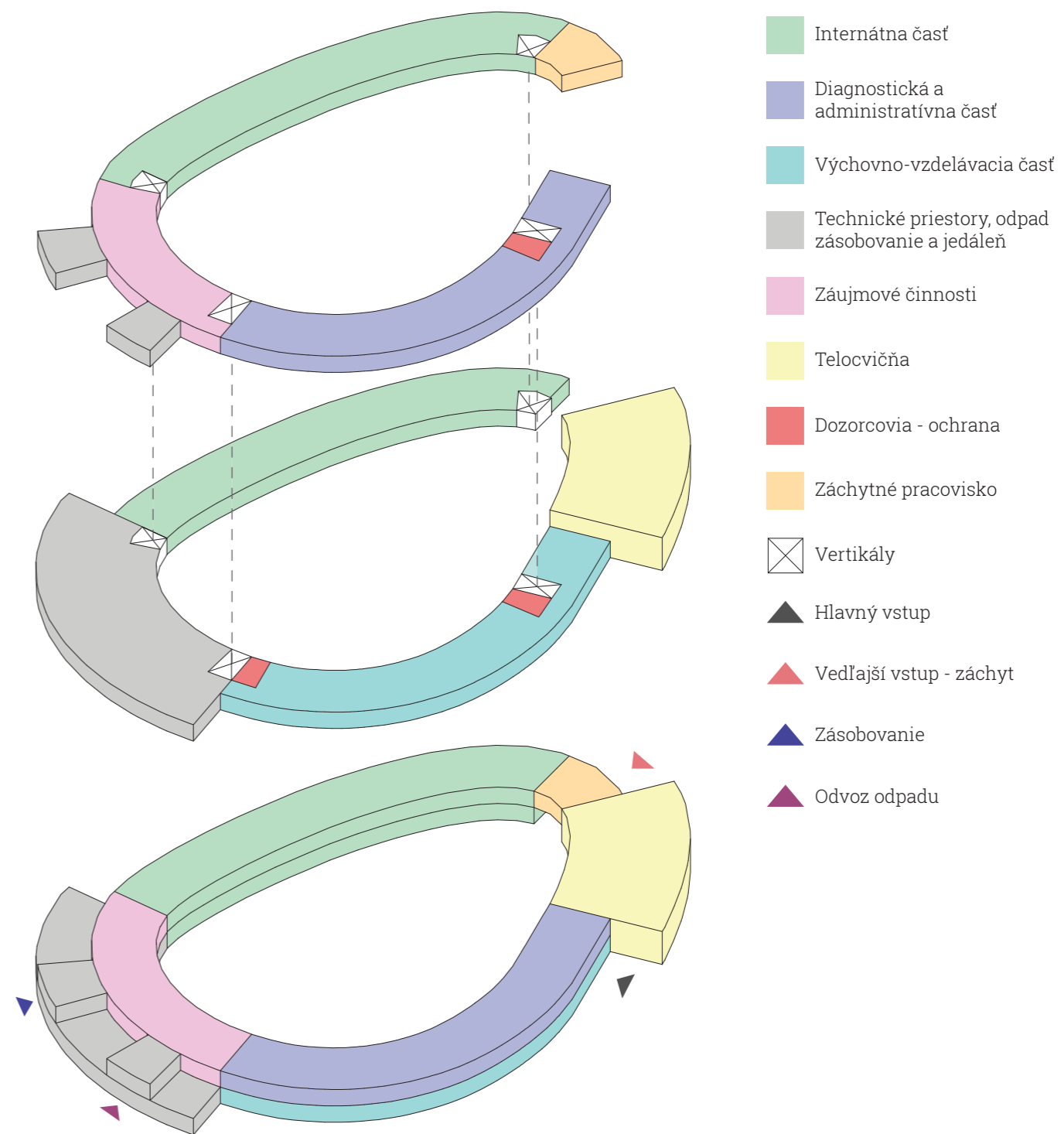


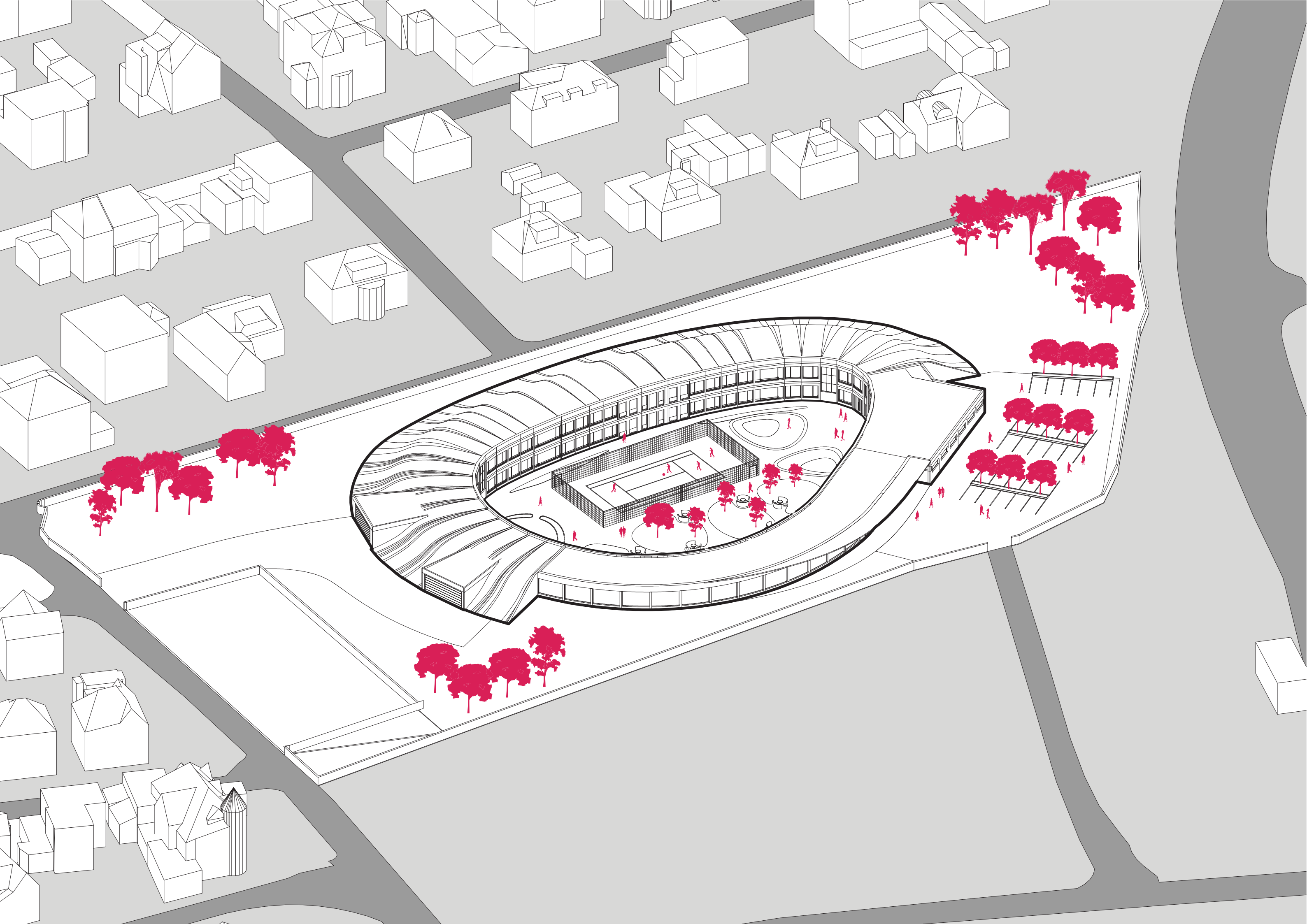
Konstrukčná schéma



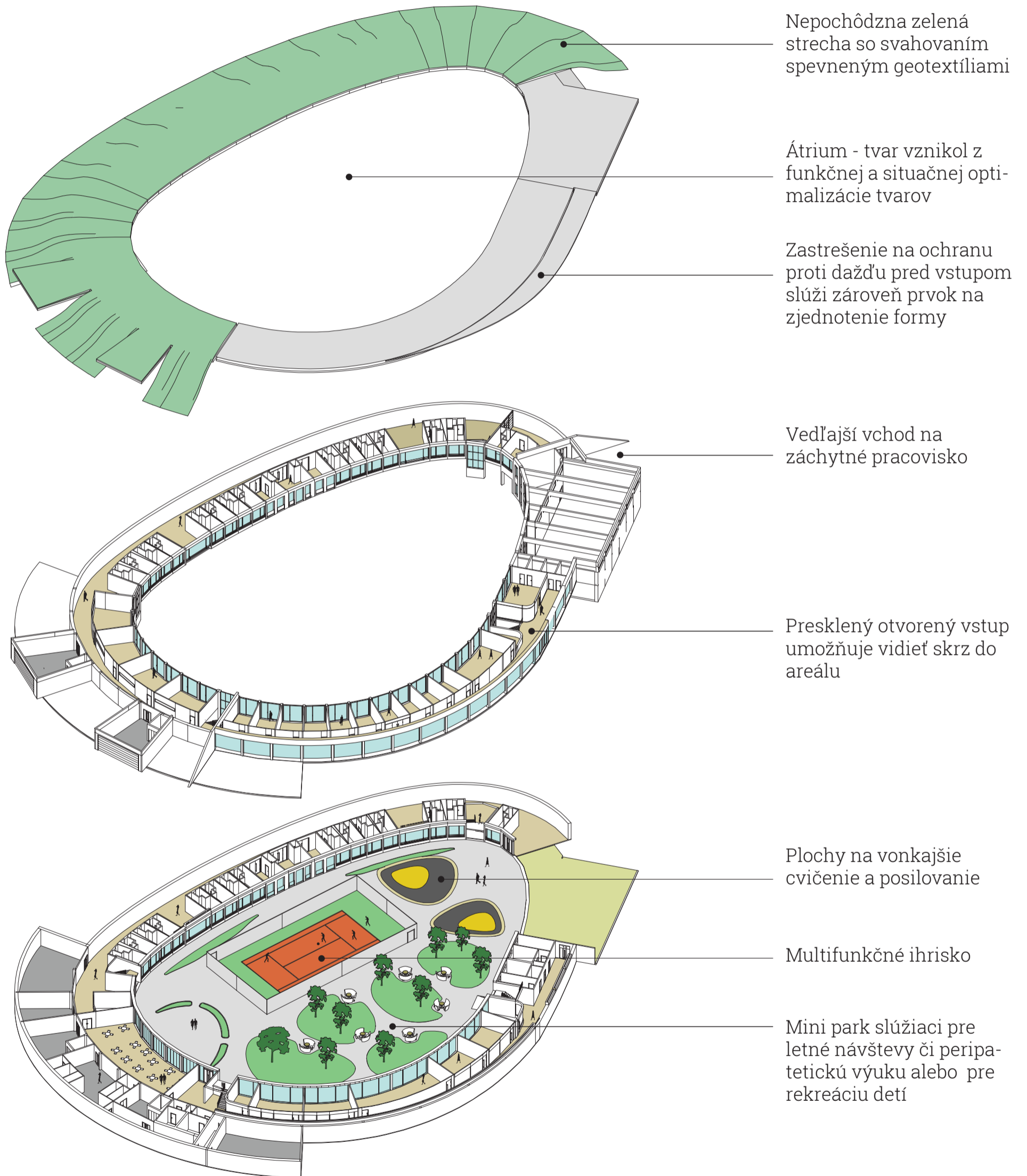
Konstrukčný systém je tvorený z kombinovaného železobetónového skeletového systému s prievlakmi a s nosnými obvodovými stenami v podzemnom podlaží. Stĺpy skeletu sa radiálne rozširujú a ich osové rozpony sa hýbu od 3 m do 6 m.

Prevádzkové schéma





ROZLOŽENÁ AXONOMETRIA



PROCES NÁVRHU

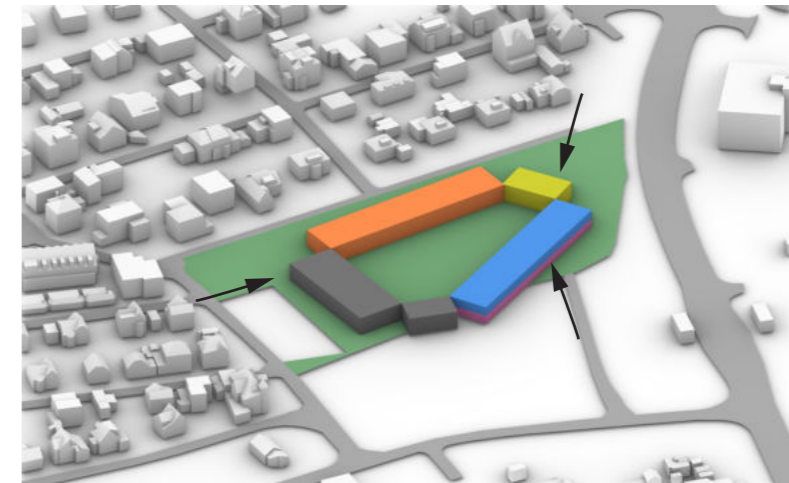
1. Pozemok



2. Funkčné a prevádzkové objemy



3. Komunikačná a funkčná optimalizácia

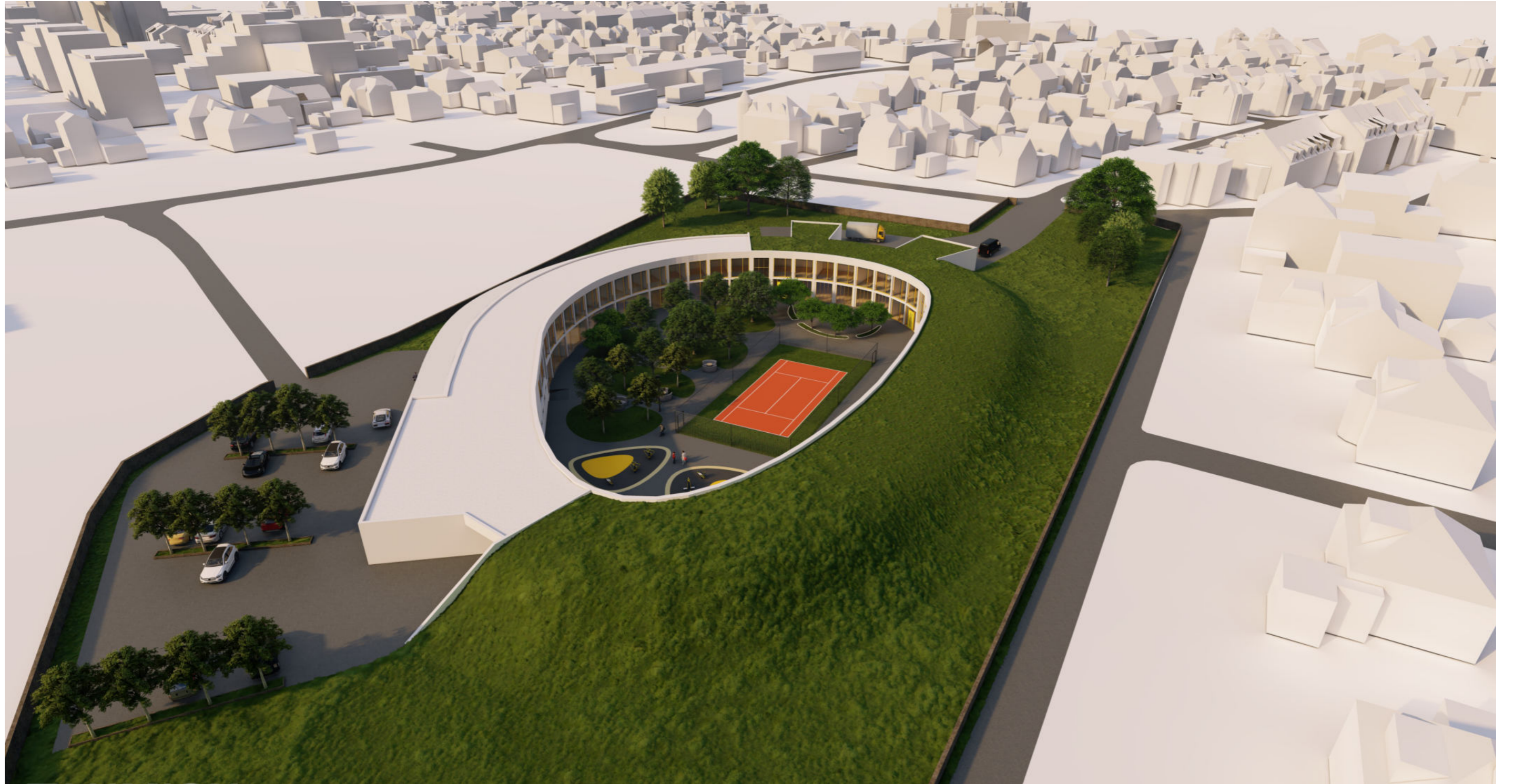


4. Tvarová formalistická úprava



5. Terénne a výškové úpravy na uzavretie komplexu



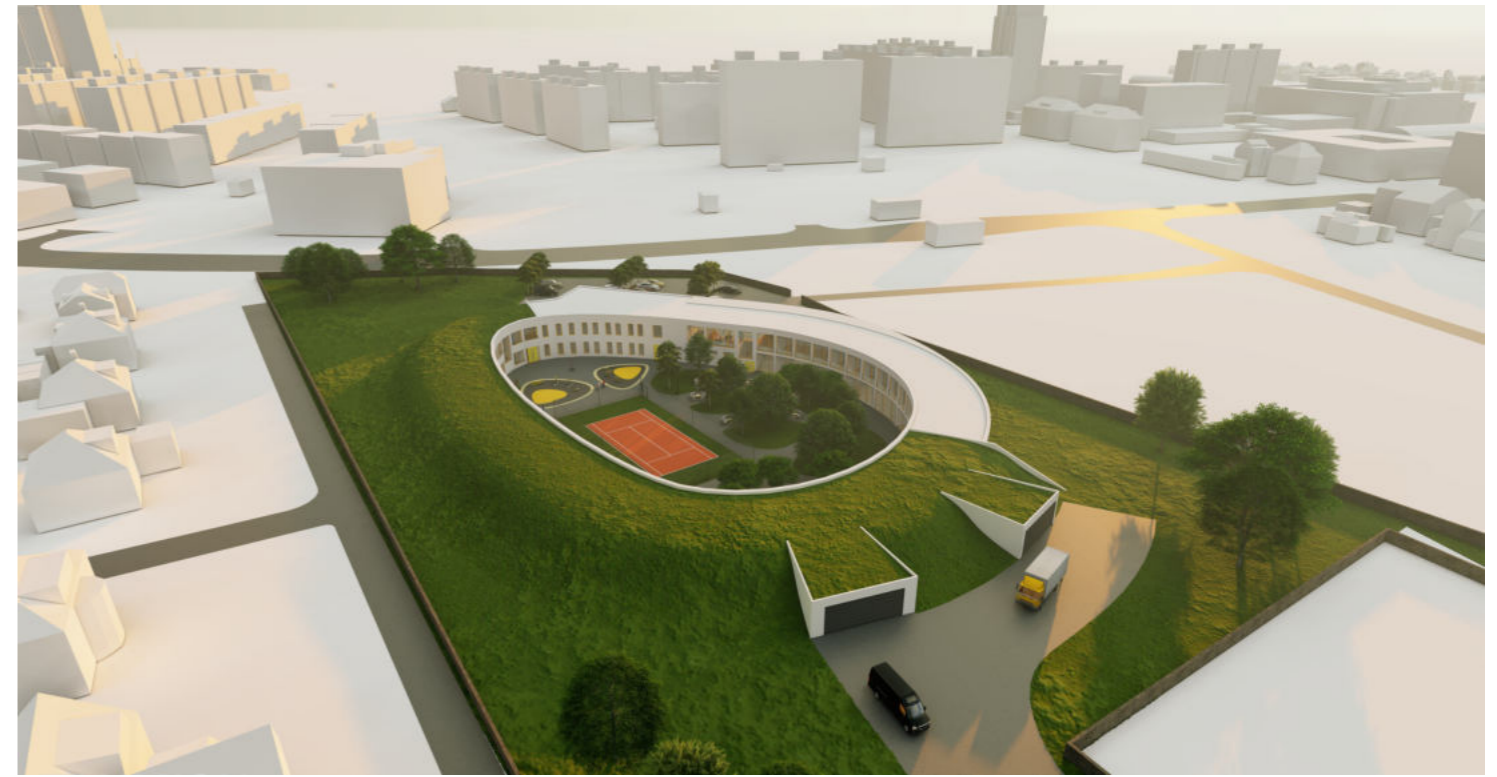














ZÁVEREČNÁ ČASŤ



Týmto by som sa chcel poďakovať pánovi Ing. arch. Michalovi Juhovi za odborné vedenie pri spracovaní projektu a zároveň za celkové vedenie aj v predošlých ateliéroch. Bol to prvý pedagóg za celé štúdium, ktorý mi dal šancu a vyšiel v ústrety mojim extravagantným návrhom a snažil sa im dať realističnosť, pri čom ma naučil, že aj šialený návrh môže byť skutočný, len treba vedieť ako.

Zároveň by som rád poďakoval rodine, ktorá sa roky o mňa starala a dala mi zázemie, pri ktorom som mohol študovať a plno rozkvitnúť vo svete architektúry i na akademickej pôde. A v neposlednom rade priateľom, ktorí sú mojou druhou rodinou, ktorú som si vybral a ktorá mi ukázala, že život nie je čierno biely a tým ovplyvnili moju tvorbu a podporili moju túžbu po prekonávaní konvencií a to nie len v architektúre, ale i v živote.

ZDROJE

Zákon č. 109/2002 Sb. - Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Vyhláška č. 438/2006 Sb. - Vyhláška, kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních

ČSN 73 0835 - Požární bezpečnost staveb - Budovy zdravotnických zařízení a sociální péče

Register modernej architektúry Oddelenia architektúry Historického ústavu Slovenskej akadémie vied

http://www.ped.muni.cz/kvv/svv/archiv/content_cz/studijni_opora_diag_2011.pdf

<https://hmcarchitects.com/news/juvenile-correctional-facility-design-that-encourages-rehabilitation-2018-10-17/>

<https://zdcpraha.cz/diagnosticky-ustav/>

<https://www.register-architektury.sk/sk/objekt/352-detsky-domov-diagnosticky-trnavka>

https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/38458/BPT_2010_1__0_257376_0_96627.pdf?sequence=1&isAllowed=y

